

Uitgangspuntennotitie Beleidsplan volwassene

Lansingerland

Maart 2025

T25.01540

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Rol gemeente en de Lansingerlandse standaard 2024	4
3. Trends en ontwikkelingen	5
4. Uitgangspunten voor het beleidsplan Volwassenen	7
5. Randvoorwaarden	9
6. Inspiratie en dialogen	10

1. Inleiding

De Samenlevingsvisie als basis

In 2023 is de Samenlevingsvisie vastgesteld. Deze visie geeft aan hoe we als gemeente willen bijdragen aan de vraagstukken in de samenleving. We leggen de focus op bestaanszekerheid, gezondheid en kansengelijkheid van onze inwoners en op veiligheid en leefbaarheid in onze wijken. De Samenlevingsvisie biedt onze gemeente een kompas en een afwegingskader waarmee we op koers blijven in ons beleid en we inzetten op een krachtig en vitaal Lansingerland. Vanuit de overkoepelende Samenlevingsvisie als vertrekpunt voor beleid werken we als gemeente aan verschillende opgaven. Eén van de opgaven heeft betrekking op de volwassen inwoners van Lansingerland, waaronder inzet door de gemeente op beleidsonderwerpen als maatschappelijke ondersteuning, participatie, inburgering en schuldhulpverlening en armoedebestrijding. Met de inzet van onze gemeente op deze

onderwerpen dragen we met name bij aan de bestaanszekerheid van onze inwoners. Het beleid voor deze opgave wordt uitgewerkt tot een Beleidsplan voor volwassenen.

Een uitgangspuntennotitie als tussenproduct

Deze uitgangspuntennotitie is een tussenproduct om tot het Beleidsplan te komen. Met deze notitie neemt het College een aantal inhoudelijke standpunten in en stelt zij de Gemeenteraad in de gelegenheid overwegingen mee te geven voor het uiteindelijke beleidsplan. In het beleidsplan werken we de ambities, doelstellingen en aanpak uit.

Inhoudelijke keuzes voor kader

In de uitgangspuntennotitie beschrijven we de eerste inhoudelijke afwegingen en keuzes in de vorm van uitgangspunten. Met deze uitgangspunten stellen we het kader vast voor het Beleidsplan volwassenen. Het kader omvat de gehele Opgave Volwassenen. Het beleidsplan is de 'kapstok' voor de uitvoering van onze wettelijke

Gemeenten krijgen steeds meer taken, maar worden geacht deze met minder middelen uit te voeren

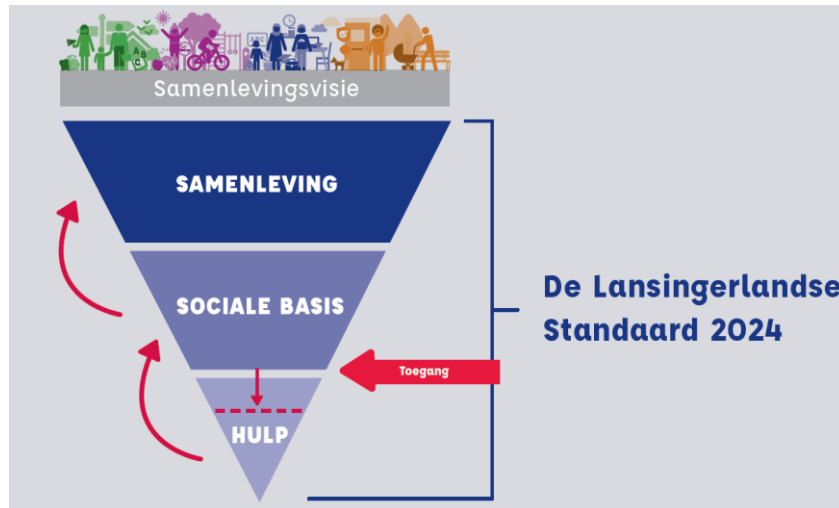
taken en regelgeving in de vorm van hulp en ondersteuning. De invoering van de Participatiewet in Balans, de Wet van school naar duurzaam werk, de doorontwikkeling van de toegang als onderdeel van de opgave 'Stevige lokale teams', de gemeentelijke taken gericht op inburgering van nieuwkomers, schuldhulpverlening, armoedebeleid en de Wmo zijn aanleiding tot het maken van keuzes. Het beleidsplan vormt ook de 'kapstok' voor alle thema's die een link hebben met volwassenen, waaronder ook de thema's veiligheid, sport, cultuur, onderwijs, opvang, wonen, inclusie, gezondheid en vitaliteit. De rode draden in de van rijkswege ingezette ontwikkelingen zijn voorzieningen en dienstverlening aan inwoners met aandacht voor integraliteit, maatwerk en nabijheid. Tegelijkertijd worden gemeenten geacht deze taken met minder middelen uit te voeren. Menskracht en financiering staan onder druk. Dit vraagt om weloverwogen keuzes en een andere aanpak die we verankeren in het

De wettelijke taken en kaders voor het beleidsplan:

- Participatiewet (incl. Wet Banenafpraak)
- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Doorontwikkeling Toegang/Stevige Lokale Teams (Hervormingsagenda Jeugd)
- Wet publieke gezondheid
- Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz)
- Wet educatie en beroepsonderwijs
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
- Wet inburgering
- Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen
- Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)
- Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
- Wetsvoorstel van school naar duurzaam werk
- Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen
- Tijdelijke wet Opvang Ontheemden Oekraïne
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening
- Wetsvoorstel proactieve dienstverlening

Beleidsplan. De kaders hiervoor worden in de volgende hoofdstukken geschetst.

2. Rol gemeente en de Lansingerlandse standaard 2024

Figuur 1: de Lansingerlandse standaard

Kader voor verantwoordelijkheden, rol en inzet

In de Samenlevingsvisie legden we vast dat we als gemeente willen bijdragen in de samenleving aan gezondheid, bestaanszekerheid en kansengelijkheid van inwoners en leefbaarheid en veiligheid van wijken. De Lansingerlandse Standaard 2024 is daarbij onze basis en biedt de kaders voor de keuzes die we maken om onze beleidsdoelen te bereiken. In de Lansingerlandse Standaard 2024 leggen we onze verantwoordelijkheden en rollen als gemeente vast op het niveau van de samenleving, de sociale basis en hulp. Op basis daarvan bepalen we welk voorzieningenniveau daarbij past.

De Lansingerlandse Standaard voor volwassenen

De uitgangspunten voor het beleidsplan volwassenen zijn gebaseerd op De Lansingerlandse Standaard 2024. Lansingerland groeit. Dat betekent niet alleen dat de doelgroep van de opgave groeit in aantal, maar ook dat we in onze gemeente te maken krijgen met maatschappelijke vraagstukken die we nu niet of in mindere mate tegenkomen. We zien een maatschappelijke trend met een groeiend aantal personen met multiproblematiek (problemen op meerdere leefgebieden), we bouwen meer sociale huurwoningen en ontvangen meer nieuwkomers. Om ons stelsel van maatschappelijke ondersteuning en participatie beschikbaar te houden, zetten we in op het versterken van de niveaus sociale basis en de samenleving, om ervoor te zorgen dat alleen wie dat echt nodig heeft gebruik maakt van maatwerkvoorzieningen (niveau hulp). We verbreden daarom de aandacht nog meer naar het versterken en uitbreiden van de sociale basis (wordt groter). Ook gaan we door deze opwaartse beweging (zie fig. 1) uit van een verschuiving naar de samenleving zelf die meer aan zet zal zijn.

Rol gemeente bij uitvoering beleid

Als gemeente nemen we niet bij elk niveau dezelfde rol in. Onze rol moet passend zijn bij de taken en verantwoordelijkheden die we hebben op de verschillende niveaus. We hebben hiervoor vier rollen gedefinieerd:

1. De Lansingerlandse samenleving aan zet

De samenleving ontwikkelt zichzelf (autonoom). Als overheid zijn we daarin volgend, tenzij... We bieden ruimte aan maatschappelijk initiatief. We handelen op grond van vertrouwen, gedeeld eigenaarschap en op basis van duidelijke afspraken.

2. Lansingerland sluit kansrijke allianties

We investeren in de samenwerking met partners, die meewerken aan de opgaven waar onze gemeente voor staat. We werken samen op

grond van gelijkwaardigheid, een gedeeld doel en een duidelijke resultaatverwachting.

3. Lansingerland is koersvast

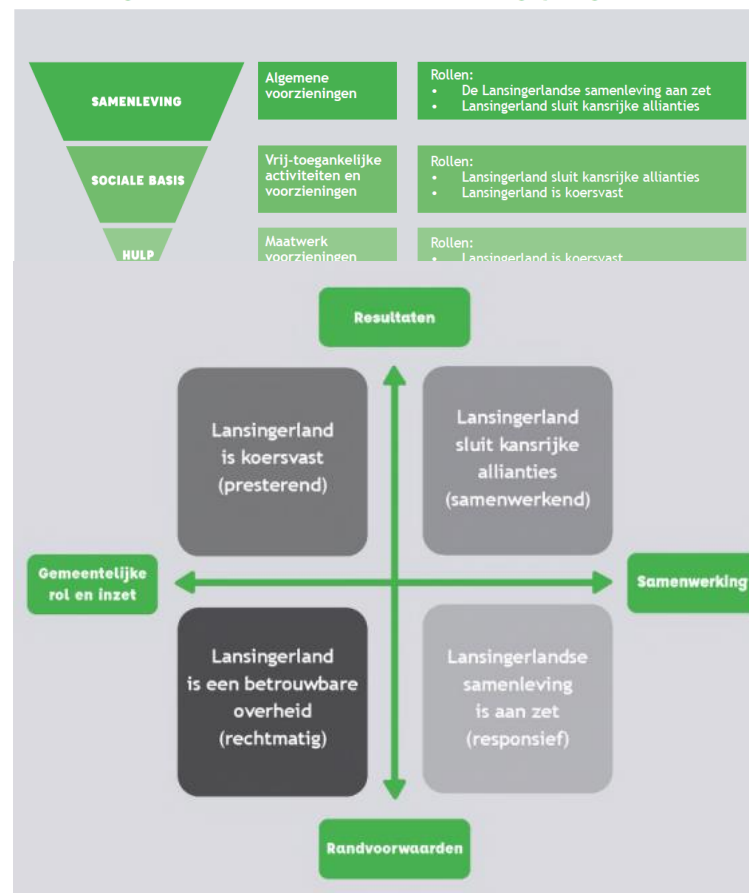
In de Samenlevingsvisie en de beleidsplannen hebben we de ambities en prioriteiten vastgelegd.

4. Lansingerland is een betrouwbare overheid

We voeren onze gemeentelijke taken voor inwoners rechtmatig uit.

We verbinden deze rollen aan de Lansingerlandse standaard om inzichtelijk te maken welke rol de gemeente inneemt bij welk niveau en welke voorzieningen hierbij horen.

De Lansingerlandse Standaard 2024 in één oogopslag

3. Trends en ontwikkelingen

Veranderende samenleving

De samenleving is in beweging en verandert continu. Ook de behoeften van de samenleving veranderen mee. Volwassenen in Nederland zijn tevreden over hun eigen leven. Toch maken zij zich zorgen over de richting en toekomst van het land, zoals zorgen over armoede of een tekort aan passende woonruimte.¹ Ook toegenomen prestatiedruk, stress en eenzaamheid spelen een steeds grotere rol².

Ook de samenstelling van huishoudens verandert de komende jaren. Het aantal huishoudens neemt toe. Het aantal eenpersoonshuishoudens groeit sterker dan het aantal meerpersoonshuishoudens. De grootste verklaring voor de stijging is de toenemende vergrijzing. Daarnaast vormen steeds minder mensen een relatie of samenlevingsverband en neemt het risico op scheidingen toe.³

Als gemeente volgen we de landelijke trends en ontwikkelingen en analyseren hoe deze zich verhouden tot onze gemeente en de volwassenen in Lansingerland.

Inwonergroei en huishoudenssamenstelling

Het aantal volwassenen groeit de komend jaren fors in Lansingerland. Op basis van onze bevolkingsprognose voorzien we een toename van 35 tot 40% van deze doelgroep tot en met 2035. Deze toename is zichtbaar op alle levensfasen: de jongvolwassenen en starters, de middengroep, en de 50+-ers. Als gemeente moeten we rekening houden met deze groei en met veranderende behoeften. Ons voorzieningenniveau moet hierop aansluiten.

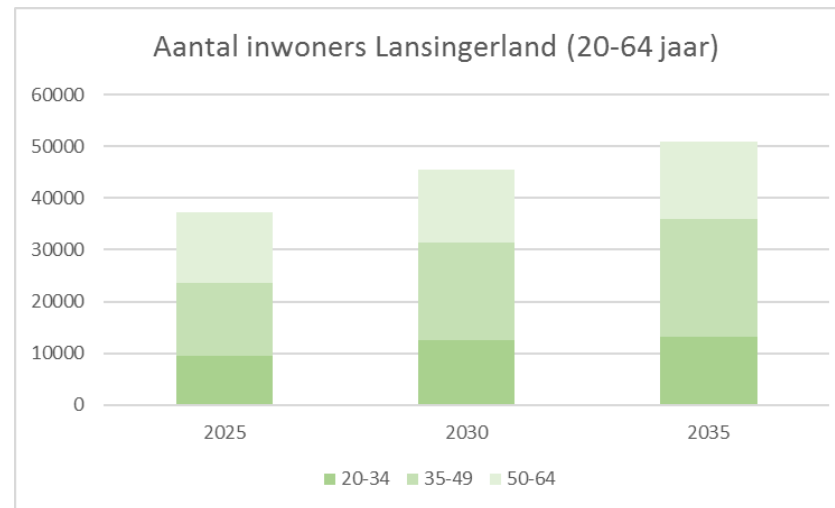
¹ www.scp.nl/actueel/nieuws/2024/04/25/nederlanders-tevreden-over-eigen-leven-maar-bezorgd-over-nederland

² www.rivm.nl/gezondheidsonderzoek-covid-19/kwartaalonderzoek-volwassenen/mentale-gezondheid

Veranderende ondersteuningsvraag

Naast de bevolkingsgroei signaleren we een aantal maatschappelijke trends en ontwikkelingen, die invloed hebben op de ondersteuningsvraag van inwoners. We zien:

- steeds meer een meervoudige ondersteuningsvraag (meerdere leefgebieden tegelijkertijd);
- een groeiende groep statushouders en ex-statushouders;
- een groeiende 'middengroep' die zowel zorgen voor kinderen, maar ook een rol als mantelzorger invullen; en
- het belang van focus op levensgebeurtenissen ('life-events' zoals scheidingen, ziekte etc.) als moment waarop de behoefte aan ondersteuning ontstaat.

Bron: Bevolkingsprognose Lansingerland 2024-2040 (met Bleizo-West)

³ <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2024/huishoudensprognose-2024-2070-bijna-10-miljoen-huishoudens-verwacht-in-2070/4-resultaten-verwachte-huishoudensontwikkeling>

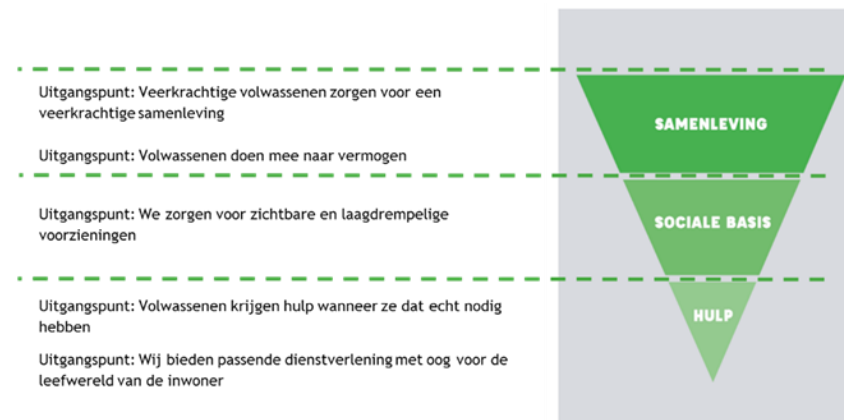
Schaarste vormt uitdaging

Daarnaast staat de financiële situatie van gemeenten vanaf 2026 onder druk door een verandering in de financieringssysteem via het gemeentefonds. Ook zien we een blijvend krappe arbeidsmarkt, zowel voor de gemeentelijke uitvoering, de zorg (w.o. GGZ), maar ook bij maatschappelijke partners. We wegen daarom goed af waar we op inzetten.

Meebewegen met de opgave

De opgave voor de gemeente is om bij deze groei van de doelgroep en deze maatschappelijke trends en ontwikkelingen hulp en ondersteuning beschikbaar te houden voor inwoners die permanent of tijdelijk niet op eigen kracht kunnen meedoen in de samenleving. Omdat Lansingerland een sterk groeiende gemeente is, vraagt deze ontwikkeling ook van de samenleving en de sociale basis om mee te bewegen met de veranderende demografie. In het beleidsplan moeten we daarom prioriteiten te stellen, waarmee de gemeente een passende rol en inzet kiest op de verschillende niveaus van de Lansingerlandse standaard (samenleving, sociale basis en hulp). Daarmee maken we als gemeente onze bijdrage aan de samenleving duidelijk en uitlegbaar.

4. Uitgangspunten voor het beleidsplan Volwassenen

Uitgangspunt 1: Veerkrachtige Volwassenen zorgen voor een veerkrachtige samenleving

De samenleving is aan zet. Zoals we eerder beschreven groeit Lansingerland en gaan we in onze gemeente te maken krijgen met maatschappelijke vraagstukken die we nu niet of in mindere mate tegenkomen. We stimuleren een samenleving waarin mensen elkaar betrekken en samenwerken om (samen) tot oplossingen voor hun uitdagingen te komen.

Veerkrachtige inwoners zijn belangrijk voor een sterke sociale cohesie binnen de samenleving. Zo dragen zij bijvoorbeeld bij aan het verenigingsleven, inzet binnen religieuze gemeenschappen en doen zij vrijwilligerswerk.

Uitgangspunt 2: Volwassenen doen mee naar vermogen

Iedere inwoner van Lansingerland kan op zijn eigen manier meedoen aan de samenleving. We bieden daarom ruimte aan initiatieven uit de samenleving en sluiten kansrijke allianties met partners die meewerken aan de opgave waar wij als gemeente voor staan. Denk

hierbij aan (sport)verenigingen, religieuze gemeenschappen en maatschappelijke partners.

Uitgangspunt 3: We zorgen voor zichtbare en laagdrempelige voorzieningen

Sommige inwoners krijgen te maken met vragen of problemen die zij niet (meer) zelf of met behulp van hun eigen sociale netwerk op kunnen lossen. Er is dan een breed en laagdrempelig ondersteuningsaanbod (formele en informele) van activiteiten en voorzieningen nodig dat dichtbij beschikbaar is. De gemeente stelt dit (vrij-toegankelijke) laagdrempelig zorgaanbod beschikbaar waar volwassenen gebruik van kunnen maken. En maakt het aanbod breed kenbaar. Om goed gebruik te kunnen maken van het laagdrempelige aanbod moeten inwoners terecht kunnen bij het lokale team dat kennis heeft van het diverse zorgaanbod en samen met hen kijkt naar wat mogelijk en nodig is.

Ook vrijwilligers, ondernemersverenigingen, religieuze organisaties, gezondheidscentrum of anderen kunnen door inwoners om hulp gevraagd worden. Dit kan bijvoorbeeld zijn bij de aanpak van een bepaald probleem thuis. Zij kunnen vanuit hun specifieke (professionele) betrokkenheid bij de inwoner ondersteunen bij een hulpvraag.

Het eigen sociale netwerk en alle overige contacten die inwoners hebben (vrienden, familieleden, burens, kennissen, sportcoaches) plus het aanbod van vrij- toegankelijke voorzieningen vormen samen de sociale basis.

We investeren gericht op de sociale basis om te voorkomen dat problemen erger worden en er maatwerk ingezet moet worden.

Uitgangspunt 4: Volwassenen krijgen hulp wanneer zij dat echt nodig hebben

Wanneer een volwassene niet meer in staat is zijn problemen zelf of met het eigen netwerk op te lossen én de inzet van laagdrempelige voorziening ook geen oplossing biedt, zetten we geïndiceerde hulp in. Wanneer de gezondheid, veiligheid of bestaanszekerheid van de inwoner in gevaar of wordt bedreigd, hebben wij als gemeente een wettelijke taak om inwoners hulp te bieden. Bijvoorbeeld bij: psychische problemen, fysieke problemen, gedragsproblemen, problematische schulden, armoede, inkomensverlies, hulp bij het toewerken naar een baan, hulp bij inburgering, onveiligheid of sociale onzelfredzaamheid.

De gemeente stelt voor deze inwoners met een kwetsbaarheid een aanbod beschikbaar op het gebied van hulp en ondersteuning door professionals. Het lokale team voert met inwoner een gesprek over de ondersteuningsvraag en doet onderzoek naar de juiste hulp. Hierbij maken we de constante afweging wat nodig en passend is. Niet elke ondersteuningsvraag heeft een professioneel antwoord nodig. Samen wordt een ondersteuningsplan opgesteld en bepaald welke hulp of ondersteuning ingezet kan worden. Dit aanbod is altijd zo licht en dichtbij als mogelijk en zo zwaar als nodig.

Uitgangspunt 5: Wij bieden passende dienstverlening met oog voor de leefwereld van de inwoner

Maatwerk (ongelijke aanpak bij gelijke problematiek) is de norm. In veel gevallen speelt er problematiek op meerdere leefgebieden. Dit kan niet los van elkaar worden gezien. De gemeente kiest dan voor een integrale aanpak waarbij de samenwerking wordt gezocht met andere partijen om inwoners effectief te kunnen helpen en ondersteunen.

Daarbij wordt gekeken naar het doen-vermogen van inwoners. Wat kunnen inwoners zelf en hoe zorgt onze passende ondersteuning ervoor dat inwoners het weer zelf kunnen?

In sommige situaties is het stabiliseren van de situatie met de inwoner het hoogst haalbaar. In deze situaties zijn we er ons als gemeente van bewust dat we meebewegen met de ondersteuningsbehoefte van de inwoner. Soms zwaarder, soms lichter.

5. Randvoorwaarden

Financieel Kader

Het financieel kader dat we uitwerken voor het beleidsplan sluit aan op het Plan van Aanpak Begroting 2026-2029 (T24.08471). Voor het begrotingsproces 2026 volgen we een nieuwe werkwijze. De nieuwe begrotingsaanpak heeft te maken met de afnemende middelen uit het gemeentefonds. Het aangepaste begrotingsproces faciliteert dat de gemeenteraad integrale afwegingen maakt door het prioriteren van ambities. De gemeenteraad legt deze integrale afweging als kader vast in een Perspectiefnota voor het zomerreces. De integrale afweging vindt plaats aan de hand van nog te ontwikkelen 'varianten'. Het beleidsplan vormt via de werkstroom 'inhoud', zoals vastgelegd in het Plan van Aanpak Begroting 2026, inbreng voor de te ontwikkelen varianten met daarin logische pakketten van prioritering van ambities.

Er wordt in het beleidsplan, net zoals in de beleidsplannen *Kansrijk opgroeien* en *Vitaal en waardig ouder worden* naast een financieel beeld van de nieuwe beleidslijn een ambitieniveau voor versoering en verschraving opgenomen waarmee een financiële bandbreedte voor de uitwerking van de 'varianten' is meegegeven. We verwerken de gekozen beleidslijn in de Begroting 2026.

Flexibiliteit

In een snel veranderende samenleving zijn ontwikkelingen niet altijd voorspelbaar. Hierdoor kunnen vastgestelde kaders nog wijzigen. Of kunnen onvoorziene ontwikkelingen ervoor zorgen dat prioriteiten verschuiven. Het is belangrijk dat we als gemeente flexibel zijn en kunnen inspelen op actuele vraagstukken en wijzigend rijksbeleid.

6. Inspiratie en dialogen

Toetsen, input en draagvlak creëren

Draagvlak creëren voor het uiteindelijke beleidsplan is een belangrijke stap die we aan het begin van het proces (bij het opstellen van de uitgangspuntennotitie) zetten. De uitgangspunten zijn daarom zowel intern als extern getoetst voor beeldvorming en oordeelsvorming om te komen tot besluitvorming over het uiteindelijke beleidsplan.

Externe dialoog met samenwerkingspartners

Wanneer	Met wie	Onderwerp
20 januari 2025	Partners in de lokale en maatschappelijke infrastructuur, waaronder de Adviesraad Sociaal Domein	Toetsen trends, analyse en uitgangspunten, toelichten visie en ophalen input

In dialoog met de Adviesraad Sociaal Domein (ASD)

Wanneer	Met wie	Onderwerp
12 februari 2025	ASD	Adviesvraag aan de ASD

In dialoog met de Commissie Samenleving

Wanneer	Met wie	Onderwerp
19 maart 2025	Commissie Samenleving	Beeldvorming
3 april 2025	Commissie Samenleving	Uitgangspuntennotitie

Onze netwerkpartners zijn onze thermometer in de samenleving, omdat zij elke dag met en voor onze inwoners werken